

Martin Černohorský

DVACET LET OD OSLAV ERNSTA MACHA V PRAZE A V BRNĚ

Twenty Years since the Celebrations of Ernst Mach in Prague and in Brno

The introduction to the pre-conference workshop „Physics, Philosophy, Education“, held as a part of the "Brno Ernst Mach Days 2008", reminds the events connected with the year 1988: 1. The conference "Ernst Mach and the Development of Physics", Prague, 14–16 Sept., 1988 2. Brno Ernst Mach Days 1988 3. Curious events connected to the designation of Mach's birthplace.

ČERNOHORSKÝ, Martin. Dvacet let od oslav Ernsta Macha v Praze a v Brně. In: DUB, Petr a Jana MUSILOVÁ. *Ernst Mach – Fyzika – Filosofie – Vzdělávání*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 62–63. ISBN 978-80-210-4808-9. DOI: 10.5817/CZ.MUNI.M210-4808-2011-62.

Dvacet let od oslav Ernsta Macha v Praze a v Brně

Martin Černoهورský

PRAHA: V souvislosti se snahami připomenout význam Ernsta Macha (18. 2. 1838 – 19. 2. 1916) v jeho jubilejním roce 1988 zasluhuji zaznamenání tato data:

- 28. 8. 1986** Jan Horský (UJEP Brno), Ernst Schmutzer (Universität Jena) a Jurij S. Vladimirov (MGU Moskva) se při setkání v Brně dohodli, že každý ve své zemi dá podnět k uspořádání jubilejní akce.
- 31. 10. 1986** Dopis Jana Horského předsedovi ČSAV Josefu Římanovi.
- 1. 12. 1986** Dopis předsedy Kolegia fyziky ČSAV Karla Vacka místopředsedovi ČSAV Karlu Julišovi.
- 24. 4. 1987** V pražském Karolinu první zasedání přípravného výboru s rozhodnutím uspořádat v Praze ve dnech 14.–16. září 1988 mezinárodní konferenci „Ernst Mach a rozvoj fyziky“ s tematickými okruhy (1) Ernst Mach a fyzika jeho doby, (2) Ernst Mach a současná fyzika, (3) Ernst Mach a rozvoj české fyziky.

Konference je dokumentována v publikaci V. Prossera a J. Foly [1].

BRNO: Brněnské dny Ernsta Macha 1988 se konaly v květnových dnech s tímto programem:

- 13. 5. 1988** Brno: Seminář „Pohledy na Ernsta Macha“ s historickou, fyzikální a filosofickou problematikou.
Výstava „Ernst Mach 1838–1916“.
- Chrlice: Přednáškový večer „Chrlický rodák Ernst Mach“.
Výstava „Ernst Mach 1838–1916“.
- 14. 5. 1988** Chrlice: Odhalení pamětní desky na Machově rodném domě.

Brněnské dny Ernsta Macha 1988 jsou dokumentovány v publikaci M. Černoهورského a M. Fojtíkové [2].

Dění s označením domu Ernsta Macha:

- 1938 Slavnostní odhalení bronzové pamětní desky.
- 1943 Sejmutí desky; otevřeně za bílého dne.
- 1948 Návrat desky na rodný dům; bez oficiální akce.
- 1950 Sejmutí desky; potajmu za noci.
- 1965 Stopa záměrně znehodnocené desky mizí.
- 1988 Slavnostní odhalení žulové pamětní desky.
- 2008 Slavnostní odhalení bronzového reliéfu.
- 2038 ???

Historie peripetií označení rodného domu Ernsta Macha je dokumentována v článku M. Černohorského [3].

Brněnské dny Ernsta Macha 1988 i Brněnské dny Ernsta Macha 2008 jsou výrazně poznamenány ojedinělým příběhem bronzové desky z roku 1938, historicky i umělecky mimořádně hodnotné, proměněné nakonec v taveninu s jen tušeným, dnes už jen velmi těžko prokazatelným osudem. Důvody a doprovodné okolnosti jejího nahrazení kombinací prosté žulové desky 1988 a bronzového reliéfu 2008 jsou dobovým dokumentem problematiky mnohem hlubší než jen fyzikálněhistorické. Nejde tedy jen o 170. výročí narození Ernsta Macha a 20. výročí spektakulárního osazení fasády jeho rodného domu pamětní deskou, ale s obojím jsou Brněnské dny Ernsta Macha 2008 přirozeně spjaty, zejména když budou završeny slavnostním odhalením Machova reliéfu na jeho rodném domě.

Seznam odkazů

- [1] V. Prosser, J. Folta (eds.): *Ernst Mach and the Development of Physics*. Conference Papers. Prague, 14.–16. 9. 1988. Universitas Carolina Pragensis, Prague 1991. 532 p.
- [2] M. Černohorský, M. Fojtíková (eds.): *Pocta Ernstu Machovi*. Jednota čs. matematiků a fyziků, Brno 1988. 180 s. S. 54–161.
- [3] M. Černohorský: Dreimalige Anbringung der Ernst-Mach-Gedenktafel in Brunn-Chirlitz. *Wurzbürger medizinhistorische Mitteilungen* 22 (2003) 345–371 (česká verze tohoto článku viz úvodní stať v části „Ernst Mach - Ohlédnutí“).